

VIÐMERKINGAR

Viðmerkingar til »hálvárrokskapin« 2002

Johan Dahl

Løgtingsmaður

Niðurstøða:

Tá figgjarlógin fyri 2002 bleiv samtykt av løgtinginum á heysti 2001, vísti figgjarlógin eitt avlop uppá 371 mió. kr. Við seinni eykajáttanum og hækkað-um inntokum er avlopið á figgjarlógini í august 2002 komið niður á umleið 100 mió. kr. Til samanberingar kann nevnst, at 100 mió. kr. er ikki nokk til at gjalda avdráttirnar av láninum í Tjóðarbankanum.

Avlopið á figgjarlógini er minkað við meiri enn 270 mió. kr. í leypidi av einans 8 mánaðum. Nú er avlopið komið niður á 100 mió. kr. og væl er hugsandi, at avlopið verður enn minni tá avtorðnar, tí fleiri eykajáttarnir eru væntandi í oktober.

Neyvar inntøkumetingar

Við í metingini av einum avlopi á 100 mió. kr. eru neyvar og væl undirbygdar metingar av inntøkusiðuni. Sostatt kann roknast við, at inntøkusiðan ikki fer at broytast munandi, men fer at broytast mongu niðurpindu ókinini frá kreppuárunum, sum helst koma at merkja hetta meinast.

Andstöðan hevur eina stóra ábyrgd her at tryggja sær, at ikki mong týðandi samfelagshjól rusta ella stegða upp. Hækkandi játtanir eru í veruleikanum í mongum førum tað sama sum at smyrja samfelagshjólini, sum tá kunnu halda fram at koyra við somu ferð. Eitt annað mál er so iløurnar, sum krevjast sohvørt samfelagshjólini eldast og treingjast til umvælingar ella til at skiftast út. Andstöðan má taka umrøddu ávaringar í størsta álvara.

Og tað er eisini rætt yvirfyri veljarunum aftur og aftur at minna á, at landsstýrisfólkarnir sjálvir eru atvoldin til, at vit koma í eina ringa og ómøguliga støðu. Teir kutaðu 360 mill. kr. av blokkinum í nærum ovfarakæti. Rætt er at minka blokkin og gera okkum minni bundnar av fremmandum pengum, men hetta átti at verið gjørdi í fleiri stigum. Nú vil so tíðin vísa, um blokkutanin ikki er ris til egna r..... hjá samgonguni. Men í síðsta enda ein vanlukka fyri alt samfelagið.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin

Stovnaður: 1927

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller

jan@sosialurin fo

Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov

eirikur@sosialurin fo

Figgjarleiðari: Jákup Mørk

jakup@sosialurin fo

Tíðindaleiðari: Jústinus

Eidesgaard justinus@sosialurin fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin fo

Jonhard Hammer jonhard@sosialurin fo

Finnbjorg Nattestad

finnbjorg@sosialurin fo

Anja Weihe anja@sosialurin fo

Blaðfólk:

Aki Bertholdsen aki@sosialurin fo

Eyðun Klakstein eydun@sosialurin fo

Edvard Joensen edvard@sosialurin fo

Turið Kjølbro turid@sosialurin fo

Heri á Rógvi heri@sosialurin fo

Ingrid Bjarnastein ingrid@sosialurin fo

Rúnar Reistrup runar@sosialurin fo

Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin fo

Solby Eliassen solby@sosialurin fo

Dagfinn Olsen dagfinn@sosialurin fo

Ítróttur:

Jákup Mørk jakup@sosialurin fo

Páll H. Johannesen pall@sosialurin fo

Myndamenn:

Álvur Haraldsen alvur@sosialurin fo

Jens Kristian Vang jensk@sosialurin fo

Finnur Justinussen finnur@sosialurin fo

Sosialurin í Norðoyggjum:

Postsmoga 231

Nólsoyar Pálsøta 1, 700 Klaksvík

tel. 458686 fax 458687

e-post: klaksvik@sosialurin fo

Sosialurin í Suðuroy:

tel. 375364 fax 375464

tel. 220727

e-post: aki@sosialurin fo

e-post: dagfinn@sosialurin fo

Sosialurin í Eysturoy:

Postsmoga 143, Saltangará

tel. 447820 fax 4449520

tel. 225429

e-post: vilmund@sosialurin fo

Rullandi redaktionin:

tel. 220507

Uppseting/prent:

Uppseting: Hestprent

Prent: Prentmiðstöðin

Útgevvari:

Sp/f Sosialurin

Avgreiðsla:

Mán.-frí. 8-16

Argjavegur 26,

Tel. 311820, Fax 314720

Postadressa:

Postboks 76, 110 Tórshavn

E-mail:

post@sosialurin fo

lysing@sosialurin fo

lysingartorg@sosialurin fo

Blaðið verður prentað

mánadag-fríggjadag klokkan 14⁰⁰

Lýsingar					
Freistir:	Tekstlýsingar	Storri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir	
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12	
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12	
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12	
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12	
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12	
Storri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettú freistir.					
Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.					
Stødd:					
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.					
Innsent tilfar					
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.					

VIÐMERKINGAR

Ikki mugu tey gloymast

Niels J. Erlingsson

Akureyri

Nú í nøkur ár hevur verið sokallaðir „franskir“ dagar á Fáskruðsfirði á eysturlandinum, har minst er tíðin, ið franskmenn fiskaðu við Ísland, sum man hava verið eini 300 ár. Nú er eisini farið at minnst veru teirra á vestfjørðum, tí har vóru eisini franskir sjómenn. Franska tjóðin tekur ikki, at tað er rætt at gloyma hetta fólk sum stríddist við fiskiskap langt norðuri í norðuratlantshavi.

Hví eg seti hetta fram, er at føroyingar áttu her við Ísland – bæði konur og menn, sum ár eftir ár, ið oftani út av lagi ringar

umstøður, frá vári til út á hesyt fiskaðu frá lítlum bátum og virkaðu fiskin í salt. Talið er at árið 1870-71 havi verið fyrst verið roynt við bátum frá skipi liggjandi inni á firði, bundið við land. Seyðisfjørðurin var fyrsta plássíð, har roynt var við hesum veiðihátti, men sum tíðin leið sóu menn, at ov langt var tað stundum at rógva út har fiskurin helt seg, so farið var so smátt at førka seg uttar í firðina, við skipunum, og væl lá fyri hjá føroyingum at fiska.

Árið 1995 kom út bók eftir Vilhjálmm Hjalmarsson f.v. tingmann og ráðharra ættaður frá Mjáafirði, har kemur ymiskt fram sum gaman er at lesa um, sam-

skifti føroyinga og íslendinga fyrstu árin, men sum árinu gingu og fólk fór at venjast hvørt við annað var hetta sum ein tjóð. Seinni kom tað at føroyingar fingu pláss á ymsum støðum, fram við landinum, á eysturlandinum, líka frá Langanesi og suður eftir eysturlandinum. Menn bygdu sær skúrar til at halda til í, har bæði var húsat og fiskurin virkaður, atløgupláss vóru næstan ikki til á hesum støðum og knossast var við veiðuna upp frá fjøruni. Ikki veit eg um nakrastaðir eru heimildir til um hvussi nógvir føroyingar vóru í Íslandi við henda veiðuhátt, men sagt er, at á Vopnafirði skuldu eitt summarið hava verið 250 føroyingar – kon-

ur og menn. Seinni vóru føroyingar við útróður frá landi – bæði á vestfjörðinum og norðurlandi.

Hví seti eg hetta niður á blað er, nú eg síggi, at franskmenn eru farnir at minnst fólk sitt sum lá við Ísland og stríddist, ikki bara fyri seg og síni, tí alt arbeiðsstrið bæði á sjógvi og landi tænar eisini tjóvini fyri bestu.

Hevði nú ikki verið lag, at føroyska tjóðin á onkran hátt við minnisvarða ella á annan hátt vildi vísa hesum stóra hóði sum mong ár eftir ár fóru yvir at rógva út – sagt er at onkur fór til Íslands at rógva áut yvir 30 ár.

Eitt orð er eitt orð ein maður ein maður

Eivin H. Jacobsen

Í farnu viku var ein samrøða í degi og viku við Tingmennirnar í Vágum um kostnaðin av at nýta tunnilin undir Vestmanna-

sundi, nú hann stendur liðugur um slakar 3 mánaðar, ordini hjá Marius Dam

høvdu fingið ilt í fleiri tingmenn, og var málburður sum órealistiskur, óseriøs

varpaður inn í sjónvarpstovuna hjá fólk.

Mikudagin 10.07.02 vóru umboð fyri kommunurnar, saman við fjølmið-

lunum boðnar á tíðindafund hjá P/F Vágatunnilinum á ellisheiminum í Miðvági,

rúmi var karmur um eina framsýning sum kallaðis samferðsla til Vágarnar, ein sera áhugaverd framsýning

nú Vestanstevnan stundaði til, tey flestu sum mótt vóru til fundin høvdu gjørt sær sínar tankar hvat fór at verða almannakungjort.

Nevndarformaðurin í P/F Vágatunnilinum greiði frá arbeiðsgongduni, og kundi upplýsa at tunnulin lat upp 26.11.02 kl.11.00. 6-7 mánaðar áðrenn tíðuna.

Síðan fingi tíðindafólkini mogleika til at seta spurningar, og var tað týðuligt at prisspurningurin var tað sum hevði tann størsta áhugan, men hvussu tú bendi og snarði spurningunum so fekst einki at vita.

Sjálvandi eru øll fegin um at arbeiði hevur gingið val, og at tunnulin kann takast í brúk 7 mánaðar áðrenn tíðina, men spurningurin um hvat gjaldi

verður stendur enn ósvaraður, og er hettar ein týðingarmiklari og meira avgerandi spurningur en dagurin hann skal takast í nýtslu, hesin spurningur orkymlar fólk nú leysasøgunar byrja at ganga um høgur prísir, hettar kunnu vit bert takka nevnduni fyri Vágatunnilinum fyri, tá tað 10.07.02 kundi almanna-kunngerast hvussu arbeiði hevði gingist og at tunnulin lat upp november einar 7 mánaðar áðrenn tíðina so vísti man eisini ein vegleiðandi nýtsluprís

Tá Landstýrismaðurin í samferðslumálum sigur at polittikaramir eiga at halda seg burtur, tí talan er um ein nevnd sum hevur fingið eina bundna uppgávu, so er tað ikki minni orkymlandi, tá hugsa verður um samferðslu kring oyggjar-nar í dag, samferðsla hevur altíð havt ein tíððandi leiklut í tíð politiska orðaskiftinum her kunnu politikkarar til ein og hvørja tíð koma vid upp-skoti um hækkan ella lækkan av tænastustøgið. Fyri Vágatunnulin er tað

ein nevnd sum hevur eina bundna uppgávu á handilsligum grundarlagið, men sum kanska ikki í nóg stóran mun tekur hædd fyri teimum samfelagsligu viðurskiftinum, men meira fyri teimum fýggjarligu, og fyri at gerða tingini eitt sindur meira fløkt, so er tað eingin sjálfvlgja at nevndin í Vágatunnulinum er tann sama sum í Norðoyatunnilinum, og um so var, at talan var um hvør sína nevnd, kundi afturgjaldstíðin og nýtsluprísir sagt at tey skulu gjalda rækstur av tunnlinum ljós, ventilation,pumpur ella kavarudding av vegastrekk-inum, ella tað sum verri er myg oman á nýtslugjaldi, tað er ókent.

Vit eiga ikki at gloyma tann góða stuðul ið viðgerðin av undirsjóvartunnilinum um Vestmannasund fekk frá Nordoyatingmonnum, skal undirsjóvartun-nulin til Norðoyggjar bliva verðuleikið, og ikki fáa somu lagnu sum tunnulin um Vestmannasund fekk í sínari tíð, má talan verða um nýtslugjald, og skal út-jagarin ikki stuðla hvørjum øðrum, ja hvar skal hann so koma frá, men skuldi Norðoyartunnnulin fingið trupuleikar, sum eg ikki vóni, so liggur svarið í einari bólgnaðari figgjarætlan saman við einum í so nógv skerdmu blokki, tað uppskotið eigur so ikki Marius Dam. Og um hann heldur at nýtslugjaldið bert verður í afturgjaldstíðuni, fer mann skeivur, men hesin spurningur má standa til tað tíð hvør í so tá livir.

Ein afturvendandi spurningur av fjølmiðlunum, hvussu kemur tunnulin at ávirkna Vágarnar, hesin spurningur er torforur at svara uppá so leingi í nevndin fyri Vágatunnulin hevur kortini sett inn at sær, hvussu verða prisimir fyri vinnulivið, verður hettar kappingarvlagandi, hvat verður prísurin fyri tey sum skulu til ella av oydni til arbeiðis, ella okkara ungdomur sum allur má av oydni til víðari skúlagongd, men sum nú kundi hugsa sær at búa heima.

Undirritaði er ein av teimum nógvu Vágafólkunum, sum haldi fast við nýtslugjald, eitt ord er eitt ord ein maður ein maður

Heilafelagið: Fundur um ókeypis viðgerð av apopleksi-raktum fólk

TÍÐINDASKRIV

Heilafelagið

Fundur verður um **"ókeypis viðgerð av apopleksiraktum"** og øðrum, ið eru rakt av kroniskum sjúkum.

Fundurin verður á Gjáargarði við Gjógv, leygardagin hin 7. september kl. 10.00.

Bill Justinussen, landsstýrismaður í heilsumálum luttekur á fundinum .Ætandi fáa fundarluttaka-rarnir høvi at seta landsstýrismanninum nærri spurningar um evni.

Viðmerking: í Føroyum er viðgerð á sjúkrahúsi ókeypis fyri fólk, ið verða innlögð á sjúkrahús. Ókeypis sjúkrahús-viðgerð er sera góð skipan, ið øll eisini vit í Heilafelagnum eru sera glað fyri. Heilafelagið vónar tó, at allir sjúklingar, ið verða raktir av akuttari apopleksi í framtíðini verða lagdir inn á apopleksi-serdeild (líkn. E3 á Landssjúkrahúsinum) og ikki á "vanliga" medisinska deild.

Viðgerð eftir innleggið-an á sjúkrahúsi og viðgerð á klinikk uttanfyri sjúkrahús er haraftur-ímoti aloftast ikki ókeypis fyri sjúklingar her á landi og er hetta sera óheppið - serstakliga fyri tey, ið verða rakt av kroniskari sjúku. Fólk, ið fáa blóðøpp í heilan ella fáa heila-bløðing, hava aloftast brúk fyri livslangari venjing at betra og viðlíkahalda kropsligan førleika, tosførleika og kognitivar førleikar.

Í londum vit vanligu samanlíkana okkum við sum t.d. Danmark er viðgerð/uppvenjing av sjúkling-um, ið hava kroniskar sjúkur, ókeypis fyri sjúklingin. Víst kann verða á, at skipan um "vederlagsfri" fysioterapi varð sett í gildi í Danmark í 1989, og merkir hetta, at danir, ið hava ávisar kroniskar sjúkur, hava havt rætt til varandi og framhaldandi ókeypis uppvenjing/viðlíkahaldsvenjing, seinastu mongu árin.

Umframt "vederlags-

fri" fysioterapi hava danir hin 1. apríl 2001 sett í gildi kommunala lóg um "Genoptræning af ikke sygehusindlagte borgere" og hava hin 1. juli 2001 sett í gildi amtskom-munala lóg um "Genoptrænings-planer til alle patienter".

Vit í Heilafelagnum halda at stórir tørvur er á ókeypis viðgerð/uppvenjing av fólk, ið verða rakt av apopleksi og øðrum kroniskum sjúkum. Viðmerkjast kann, at als ikki er møguleiki fyri ergotera-

peutiskari venjing og lítil møguleiki er at fáa taluviðgerð eftir innleggjan á sjúkrahúsi. Gjort verður vart við, at longri varandi uppvenjing t.d. á fysioterapi-klinikk er sera kostnaðarmikil fyri sjúklingin (10 viðgerðir x 1 tíma kosta sjúklinginum 1260 kr.). Havt eigur at vera í huga, at fólk, ið hava kroniskar sjúkur hava ofta onki arbeiði og mugu tiskil liva av lágarí avlámispensjón, ið er nógv lægri enn t.d. danska avlámispensjónin. Fólk, ið t.d. fáa meðal avlámispensjón fáa 6683 kr. um mánaðin áðrenn skatt at liva fyri. Avlámispensjónistar og onnur, ið hava lága inntøku, megna ikki sjálvi at gjalda kostnaðarmikla viðgerð/uppvenjing.

Vónandi fáa vit ein góðan fund um evnið soleiðis, at "hol" verður sett á at loysa trupuleikan, sigur nevndin í Heilafelagnum í tíðinda-skrivi.